

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce (co se nehodí, škrtněte): ~~diplomová~~ / bakalářská

Posudek (co se nehodí, škrtněte): ~~vedoucího~~ / oponenta

Práci hodnotil(a) (u externích hodnotitelů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Michal Polák, Ph.D.

Práci předložil(a): Miroslav Procházka

Název práce: Proces individualizace v díle Ericha Fromma

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo dle jejího autora „představit proces individualizace jako kontinuální vývoj jedince na ontogenetické úrovni, ale také jako fylogenetický vývoj celého lidstva.“ (s. 1) O toto autor usiloval prostřednictvím charakterizace psychologických, historických, společenských, ekonomických a náboženských vlivů. Téměř zcela se přitom opíral o názory Ericha Fromma. Cíl práce považuji za splněný.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autor práce věnuje pozornost problematice individualizace (individuální identity) člověka jako procesu kontinuálního vývoje jedince na ontogenetické i fylogenetické úrovni. Práce se opírá především o názory Ericha Fromma, které jsou zde v podstatě reprodukovány. Popisuje individuální vlivy na mnoha úrovních, individuální charakterovou determinaci počínaje a náboženstvím, zejména protestantismem konče. Práce kromě E. Fromma využívá též společensky a ekonomicky orientovaných názorů Maxe Webera a vůči protestantismu kritických myšlenek Milana Zafirovského. Taktéž kritické úseky práce v podstatě uvádějí názory těchto autorů, zejména Fromma, a vzdávají se jakéhokoli nároku na vlastní kritickou reflexi.

Autor využívá většinu dostupných zdrojů primární literatury Frommovy, avšak téměř nevyužívá sekundární zdroje. Pomineme-li, byť vynikající a cizojazyčnou Friedmanovu biografii a dvě další monografie, nenajdeme v práci žádnou další sekundární literaturu. Důsledkem takovéto situace je nutnost vykládat Freudovy myšlenky Frommovými očima stejně jako komparovat Freuda s Marxem opět pomocí Fromma (viz např. s. 10). Standardní by bylo využít buď primární nebo alespoň sekundární literaturu, která Freudovy a Marxovy názory popisuje. Dále tato skutečnost vede přirozeně k absenci jakýchkoli kritických komentářů či hlubší komparace. Což je škoda, neboť autorovy formulační a stylistické schopnosti jsou až na nepochopitelné výjimky (viz o tom níže) na vysoké úrovni. V podstatě se tedy jedná o popisnou práci, která se pokouší syntetizovat Frommovy názory na proces individuace na úrovni jedince i společnosti na základě jeho klíčových děl. Na této úrovni je však práce provedena poměrně kvalitně.

Práce je velmi dobře strukturována a věcně správně popisuje Frommovy názory na proces individuace. Výjimku tvoří pasáž, v níž autor věcně nesprávně parafrázuje z Fromma. Například v práci píše, že náboženství jako judaismus, taoismus a buddhismus „hlásají stejné ideje, akorát se různí ve svých symbolech a pojmech vzhledem k historickým, společenským a kulturním rozdílným v prostředí, ve kterých vyrůstala.“ (s. 28) Proč se

autor domnívá, že kupříkladu judaismus a buddhismus sdílejí stejné ideje? Navíc musím konstatovat, že autor sice odkazuje na Frommovu práci *Lidské srdce*, avšak na citované straně (ani na nejbližší následující) tento názor nenajdeme. Interpretace textu z odkazované strany ve Frommově práci tak vyznívá spíše jako dezinterpretace.

S nemožností dohledat správnou parafrázi jsem se při náhodilé kontrole setkal ještě jednou a to na straně 20, kde autor údajně parafrázuje z Fromm, 2009, s. 77. Parafrázovanou myšlenku se mi však v původním textu nepodařilo nalézt.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

V práci je bohužel řada překlepů (již v úvodu práce), chybějících nebo přebývajících slov ve větách (např. s. 2, 12, 27), chybné skloňování (s. 5, 6, 8, 13, 14, 20), nesprávná interpunkce, hrubky (s. 13, 22, 28, 44 a jinde). Na stranách 6 a 16 není odkazováno na citaci, ačkoli je jinak citace zdůrazněna kurzivou, takže autor ji nezatajuje. Zdá se mi tudíž, že se jedná o nedostatky odstranitelné pečlivou jazykovou kontrolou.

Většina pasáží je na velmi dobré jazykové úrovni a některá stylistická pochybení příkládám spíše nepozornosti autora.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce je promyšlená co do struktury a až na uvedené nedostatky je poměrně kvalitní. K záporům práce patří značně omezené množství použité literatury, byť je zjevné, že byla prostudována.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1) V práci se lze často setkat s Frommovým ambivalentním postojem vůči kapitalismu. Ten je na jedné straně veden čistě ekonomickými zájmy, což individualitu člověka podle Fromma poškozují, na druhé straně však umožnil pokrok člověka v procesu individualizace díky vymanění se z tzv. primárních vazeb. Jak se podle Vás s tímto rozparem Fromm vyrovnává a jak byste se s ním vyrovnal Vy?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

velmi dobře

Datum: 13.5.2014

Podpis:

